

Terres de l'Ebre: seran el 'Gaeltacht' català?

Les Terres de l'Ebre és la regió amb més ús, més transmissió familiar i més identificació amb la llengua del país, però les dades reflecteixen que aquest ús ha baixat 18 punts respecte al 2003

Gaeltacht és una paraula irlandesa que fa referència a les zones de la República d'Irlanda on es manté el gaèlic irlandès com a llengua inicial. Actualment és una atracció cultural que ofereix als turistes una experiència única.

He pensat en el gaèlic irlandès arran de les darreres dades de l'enquesta de 2023 d'usos lingüístics de la llengua catalana a Catalunya publicades recentment i, sobretot, de la manera com han tractat la notícia els mitjans de comunicació i de com han fet sonar les alarmes al mateix temps que assenyalaven les Terres de l'Ebre com la gran esperança de resistència i salvació de la llengua, com el futur *Gaeltacht* català.

Però, alerta! És cert que som la regió amb més ús, més transmissió familiar i més identificació amb la llengua del país, però les dades reflecteixen que aquest ús ha baixat 18 punts respecte al 2003.

Ens és desfavorable a tots la globalització mundial que afavoreix les llengües majoritàries i, en el nostre cas, produeix una asimetria lingüística agreujada, més encara, per les sentències judicials que garanteixen un fals bilingüisme; la minorització demogràfica i, per tant, lingüística; la socialització per mitjans virtuals tendenciosos cap a la submersió al castellà; les comunitats cada vegada més individualistes i amb menys interacció.

I, finalment, per nosaltres mateixos. Expressava Carme Junyent que «les llengües es moren perquè els seus parlants deixen de parlar-les». Actuariem

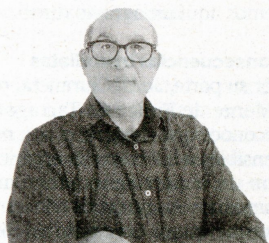
de manera diferent si en fóssim conscients?

I d'aquí l'alerta. Tot l'àmbit d'ús de la llengua n'ha de ser conscient incloses les Terres de l'Ebre, encara que sempre hagi estat normal l'ús del català propi d'aquí: el tortosí —entès normal en tot l'àmbit diocesà que abraça també el Maestrat i el Matarranya. Un territori on la llengua no s'imposa sinó que es fomenta i que, heretada dels avantpassats, s'intenta mantenir. On rau la perseverança lingüística dels habitants d'aquestes terres? Cristòfor Despuig afirmava que eren necessaris els mitjans que donessin al poble una idea de qui són i d'on venen a partir de la creació d'una consciència col·lectiva. La marca d'aquesta responsabilitat comuna de cara a unes generacions futures l'emportà Ramon Miravall, quan, a finals dels anys seixanta del segle XX, en el seu estudi *Tortosa i els tortosins*, parlant de la psicologia d'aquells, feia referència a l'arribada d'immigrants i de com aquests anomenats 'nous tortosins' «s'arrelaven a la terra, malmetien l'ostracisme i treballaven en les bases d'una esperança

cultural gràcies a la vitalitat i fortaleza de la gent d'aquestes terres». I remetia que el que faria fort el lligam amb la llengua era la formació d'equips, l'associacionisme, les entitats culturals i esportives i la força social.

Fins i tot d'aquells com Vergés Paulí, que, emmirallant-se amb la Renaixença, va intentar de promoure la fixació d'una llengua tortosina amb el lema, que després va ser ensenya dels franquistes: 'Tortosins, ni catalans ni valencians'. Malgrat tot, aquelles argumentacions proposades més des dels sentiments que no pas d'una concepció científica o filològica van ajudar a mantenir la llengua com a instrument per mostrar tota la cultura, costums i tradicions d'aquestes terres.

Encara hi som a temps. El 80% de la població a Catalunya diu que sap parlar el català. És hora, doncs, que comencem a construir des de tots els àmbits els espais per a la formalitat comunicativa. Que mai no passi que transitant per l'AP7 a l'altura de l'Ametlla de Mar trobin un cartell que digui: 'Aquí es parla català!'

JOAN CHAVARRIA PANISELLO
Membre de l'APELLC
(Associació de Professionals i
Estudiosos en Llengua i Literatura
Catalanes)